

Katedra Nauk o Bezpieczeństwie
Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej Pana mgr. inż. Dariusza Żuchowskiego
nt.: „Kierowanie potencjałem wykonawczym
logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej
wyznaczniakiem bezpieczeństwa logistycznego jednostek i instytucji wojskowych”
opracowanej pod kierunkiem Pana prof. dr. hab. inż. Mieczysława Pawlisiaka
przy współudziale promotora pomocniczego Pana dr. inż. Dariusza Nagrabskiego
sporządzona na potrzeby postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie**

Podstawa opracowania recenzji

Uchwała nr 91/RDN NoB/2024 z dnia 30 października 2024 r. Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie Wojskowej Akademii Technicznej.

1. Znaczenie podjętego tematu rozprawy doktorskiej

Żyjemy w warunkach dynamicznych zmian, którym towarzyszy konieczność doskonalenia działań zmierzających do osiągnięcia jak najwyższego poziomu jakości usług świadczonych przez struktury logistyczne. Dotyczy to oczywiście również logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Nieustanne zmiany towarzyszące funkcjonowaniu sił zbrojnych, ograniczony potencjał ich komponentu logistycznego wiążą się z potrzebą permanentnych poszukiwań skutecznych rozwiązań prawno-organizacyjnych służących zapewnieniu jak najwyższego poziomu wsparcia i zabezpieczenia logistycznego. Permanentny, ponieważ funkcjonowanie tego pionu związane będzie z równoważeniem potrzeb szkolących się bądź walczących jednostek bojowych z możliwościami jednostek logistycznych. Dla tych drugich to wyzwanie niemożliwe do przecenienia. Wyzwanie, które niezbyt często zajmuje należne miejsce w sferze zainteresowań badaczy parających się naukami o bezpieczeństwie.

Z uwagi na powyższe za uzasadnione uznaję podjęcie wysiłku badawczego przez Pana mgr. inż. Dariusza Żuchowskiego (Doktoranta), czego rezultatem było opracowanie pod kierunkiem promotora Pana prof. dr. hab. inż. Mieczysława Pawlisiaka przy współudziale promotora pomocniczego Pana dr. inż. Dariusza Nagrabskiego rozprawy doktorskiej nt. „Kierowanie potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznacznikiem bezpieczeństwa logistycznego jednostek i instytucji wojskowych”.

2. Ogólna charakterystyka rozprawy

Recenzowaną rozprawę opracowano na 256 stronach (w tym jedna strona – zamierzony vacat). W skład dysertacji wchodzi: strona tytułowa, streszczenia w językach polskim i angielskim, spis treści, wykaz akronimów i skrótów, słownik terminów i definicji, wstęp, sześć rozdziałów, zakończenie, bibliografia, spisy rysunków i tabel oraz dwa załączniki.

3. Ocena założeń badawczych, ich realizacji i przedstawienia w dysertacji

Przedstawiona do recenzji dysertacja stanowi prawidłowo skonstruowaną logiczną całość o niewątpliwych walorach naukowych.

We wstępie (s. 21 – 24) Autor dysertacji przedstawił w syntetyczny sposób teoretyczne zagadnienia prezentowane w rozprawie, co jest pomocne dla zrozumienia przez czytelnika kolejnych części pracy. Jego mankamentem jest jednak brak charakterystyki poszczególnych rozdziałów pracy, które zwyczajowo zamieszczone pozwalają na pełne wprowadzenie do lektury dzieł naukowych.

W rozdziale pierwszym pt. „Metodyczne podstawy rozprawy doktorskiej” (s. 25 – 45) Doktorant przedstawił przyjęte przez siebie założenia badawcze poświęcając im kolejne podrozdziały związane z: uzasadnieniem wyboru tematu pracy, przedmiotem i podmiotem badań, celami badań, ogólnymi i szczegółowymi problemami badawczymi, obszarem badań, hipotezami oraz zadaniami badawczymi.

Sytuacja problemowa została przedstawiona należycie, bowiem Doktorant przekonująco zaprezentował uwarunkowania kierowania potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w kontekście bezpieczeństwa logistycznego jednostek i instytucji wojskowych.

Również przedmiot badań przedstawiono poprawnie, co wskazuje na znajomość zasad jego określania na gruncie nauk społecznych. Analiza określonego przez Doktoranta przedmiotu badań wskazuje na to, że posiada on człony merytoryczny i badawczy. Trudno w nim jednak dopatrzeć się parametrów. Dlatego też podczas publicznej obrony rozprawy proszę Doktoranta o przedstawienie zmiennych i wskaźników oraz ich charakterystykę.

Podmiot badań określono odpowiednio, wskazując na jego aktywność w dynamicznie funkcjonującym środowisku i związanymi z nim sprzyjającymi okolicznościami, wyzwaniem i zagrożeniami.

Cele badań zostały prawidłowo skonstruowane. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż ich treść zakłada poszerzenie wiedzy o zagadnieniach mieszczących się w obszarze problemowym zakreślonym tytułem dysertacji. Doceniam to, że Doktorantowi bliski jest pogląd Mariana Cieślarczyka (przedstawiony w niecytowanym przez Niego opracowaniu: M. Cieślarczyk, *Teoretyczne i metodologiczne podstawy badań problemów bezpieczeństwa i obronności państwa*, Akademia Podlaska, Siedlce 2009, s. 48) uznającego, iż celem badań jest poznanie prawdy, czyli ujawnienie stosunkowo obiektywnego stanu rzeczy i to bez względu na następstwa.

Ogólne i szczegółowe problemy badawcze określono poprawnie, chociaż w treści wydaje się, że zastąpienie słów „identyfikacja i ocena” z uwagi na treści pracy pojęciem „zdiagnozowanie” byłoby bardziej właściwe. Tym bardziej, że Doktorant realizował swoje badania skupiając się na poznawaniu zjawisk i faktów dokonując analiz i ocen czynników wpływających na zapewnienie skutecznego i efektywnego kierowania logistycznym potencjałem wykonawczym Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych. Zrealizował to w celowy sposób skierowany na poznanie obecnego stanu w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym, które może mieć wpływ na planowane działania przywołanego Inspektoratu. W kontekście problemów badawczych należy wskazać również na ich wyjaśniający charakter, bowiem odnoszą się do przyczyn i związków oraz właściwości i funkcji.

Obszar badań został przedstawiony w sposób zdekomponowany obejmujący cztery fragmenty. Można uznać, że został określony poprawnie, ponieważ uwzględniono w nim przestrzeń. Nie odnosi się jednak do kwestii usytuowania obiektu badań, którego nie przedstawiono. Wskazanie owego obszaru oraz przedmiotu wskazuje na to, że Doktorantowi

jest bliskie systemowe podejście do badań. Jeśli ta konstatacja jest prawidłowa, to podczas publicznej obrony rozprawy doktorskiej proszę o scharakteryzowanie obiektu badań.

Przyjęte przez Doktoranta hipotezy są prawdopodobnymi założeniami, których zgodność lub niezgodność z rzeczywistością mogła być dowiedziona w trakcie prowadzonych czynności badawczych. Nie dotyczy to pierwszej hipotezy szczegółowej w brzmieniu „Kierowanie procesami logistycznymi determinuje zorganizowane i skuteczne wykonywanie zadań wsparcia i zabezpieczenia logistycznego”, która w mojej ocenie nie stanowi przypuszczenia. Hipotezy posiadają średnią moc, ponieważ odnoszą się do kierunku zależności oraz warunku zajścia określonych zjawisk. Mają one ponadto kierunkowy charakter.

W dysertacji wyodrębniono również prawidłowo zadania badawcze. To niecodzienna praktyka stosowana w dziełach naukowych tego rodzaju. Proszę w związku z tym Doktoranta o przedstawienie relacji między nimi a etapami przeprowadzonych badań.

Za prawidłowo zorganizowany należy uznać proces badawczy przy właściwie zastosowanych w toku badań metod, technik i adekwatnych do potrzeb narzędzi badawczych.

Analiza i ocena metodologicznych aspektów recenzowanej rozprawy pozwala dodatkowo na stwierdzenie, że w toku badań i ostatecznego opracowania dysertacji wykorzystano wartościową literaturę dotyczącą badań bezpieczeństwa.

W zakończeniu rozprawy Autor nawiązał do najistotniejszych zagadnień odnoszących się do założeń badawczych i rezultatów przeprowadzonych badań.

Oceny metodologicznych aspektów dysertacji dostarczają również treści poszczególnych rozdziałów recenzowanej pracy. Wskazują one na stosowne wykorzystanie przez Doktoranta eksperckiej wiedzy dotyczącej rozpatrywanych problemów.

Treści recenzowanej pracy wskazują również na to, że Doktorant przeprowadził badania w sposób niehermetyczny, nie ograniczając się jedynie do nauk o bezpieczeństwie, które stanowią zasadniczą oś Jego rozważań. W kontekście powyższego można stwierdzić, że zaprezentowane w recenzowanej dysertacji wyniki badań nadają jej chwilami charakter multidyscyplinarny, bowiem opierają się na wiedzy z dyscyplin: nauki o bezpieczeństwie oraz nauki o zarządzaniu i jakości pozostając w ich granicach. To jedno z możliwych podejść do badań, między innymi, bezpieczeństwa.

Mimo niewątpliwych zalet metodologicznych pracy, wątpliwości oprócz przedstawionych powyżej, wzbudzają również te poniższe, o odniesienie do których proszę Doktoranta:

- treść załącznika nr 1 (s. 253) zawiera pytania zadawane ekspertom. Szkoda, że nie kwestionariusza;
- załącznik nr 2 (s. 254) nosi tytuł „Pytania ankietowe” a jego treści nie mają form pytających lecz oznajmiające. Mankamentem tego załącznika jest również to, że nie jest w formie arkusza.

W kontekście dotychczasowych uwag pozwolę sobie również prosić Doktoranta, aby w przyszłości w miejsce stosowania angielskojęzycznych nazw wykorzystywał terminologię polską. Na przykład zamiast „desk resarch” używał choćby zwrotu „analiza danych zastanych”.

Reasumując, należy stwierdzić, że Doktorant dysponuje umiejętnością dokonywania krytycznej oceny uzyskanych wyników badań, na co wskazują treści recenzowanej dysertacji. Dowodzą one oprócz tego posiadania przez Doktoranta umiejętności uogólniania wyników swych badań.

Ponadto stwierdzam, że Doktorant:

- zrealizował proces badań przy wykorzystaniu uznanych metod badawczych;
- zaprezentował wyniki poznania naukowego zrozumiale, logicznie, w sposób umożliwiający powtórzenie i porównanie;
- przeprowadził badania cechujące się twórczym charakterem oraz możliwością zastosowania w praktyce.

Na podstawie przedstawionych powyżej analiz i ocen stwierdzam, że stronę metodologiczną oceniam jako dobrą.

4. Ocena merytoryczna dysertacji

Pod względem merytorycznym, zasadniczą część rozprawy stanowią rozdziały 2 – 6.

Rozdział drugi dysertacji pt. „Paradygmaty zorganizowanego wykonywania zadań wsparcia i zabezpieczenia logistycznego” (s. 46 – 76) odnosi się do zagadnień tj.: planowanie jako wiodąca funkcja w procesie kierowania, organizowanie działalności potencjału wykonawczego logistyki wojskowej, partycypacja osób zajmujących kierownicze stanowiska

w motywowaniu personelu logistycznego oraz kontrolowanie działalności logistycznej. W rozdziale tym Doktorant należycie prezentuje poglądy badaczy zajmującymi się naukami o bezpieczeństwie oraz naukami o zarządzaniu i jakości. Ta część pracy zawiera, między innymi, zbiór definicji uznanych ekspertów z przywołanych powyżej dyscyplin naukowych dotyczących, pojęć: kierowanie, planowanie, organizowanie, motywowanie oraz kontrolowanie. W kontekście powyższego chętnie poznałbym kryteria doboru tych a nie innych naukowców. Ta część pracy prezentuje wysoki poziom merytoryczny. Nie mniej jednak pojawia się wątpliwość, czy motywacją można kierować, jak twierdzi Doktorant (Zob. tabela 2.5. „Elementy kierowania motywacją”)? Tym bardziej, że:

- na s. 66 stwierdza, że „motywację rozważa się jako wewnętrzny lub zewnętrzny proces, który kreuje i reguluje zachowanie ludzi, motywując ich do działania w określony sposób w celu (...) zaspokojenia potrzeb lub spełnienia oczekiwań”;
- na s. 67-68 zauważa, iż „motywacja to wewnętrzny impuls lub siła, która pobudza ludzi do działania, osiągania celów i dążenia do sukcesu. Motywatory są czynnikami zewnętrznymi lub wewnętrznymi, które wywołują, wzmacniają lub podtrzymują tę motywację. W wojsku, podobnie jak w innych dziedzinach życia, istnieje wiele różnych motywatorów, które wpływają na zaangażowanie personelu i skuteczność operacji. Oto kilka z tych motywatorów: patriotyzm (...), silne poczucie obowiązku (...), wyzwania i adrenalina (...), kształtowanie charakteru i dyscyplina (...), zabezpieczenie socjalne (...), rozwój zawodowy (...), silne więzi międzyludzkie (...), duma i honor (...)”;
- na s. 151 (kolejny rozdział) zauważa, iż „w aspekcie służby wojskowej i niejednokrotnie niebezpiecznego środowiska operacyjnego, w którym personel logistyczny może realizować swoje zadania, motywowanie nie zawsze może odbywać się w komfortowych warunkach. Dlatego też należy wyodrębnić trzy rodzaje motywatorów: przymus, zachęta i perswazja”.

W kontekście oceny treści rozdziału drugiego pozwolę sobie zauważyć, że Doktorant wpadł w sidła potocznej interpretacji hierarchii potrzeb Abrahama Masłowa, bowiem wspomniany psycholog nie przedstawił jej w formie „piramidy”.

Trzeci rozdział dysertacji pt. „Identyfikacja procesu kierowania potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej” (s. 77 – 124) dotyczy

problemów tj.: procedury w procesie kierowania potencjałem wykonawczym, struktury organizacyjne organów kierowania logistyką wykonawczą, systemy informatyczne w procesie kierowania oraz dokumentacja w procesie kierowania potencjałem wykonawczym logistyki w Siłach Zbrojnych RP. W rozdziale tym w interesujący sposób przedstawiono tak istotę logistyki wojskowej jak i konteksty jej funkcjonowania w wymiarze narodowym oraz sojusznicy. Treści tej części pracy wskazują na eksperckie znanostwo prezentowanych zagadnień.

Kolejny czwarty rozdział dysertacji pt. „Oczekiwanie jakościowe i ilościowe w procesie kierowania potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych RP” (s. 125 – 163) stanowi również interesujący fragment pracy. Na taką ocenę wpłynęło udane pod względem poznawczym i użycielarnym przedstawienie problematyki: uwarunkowań kierowania logistycznym potencjałem wykonawczym, wymagań w procesie planowania, uwarunkowań organizowania procesu kierowania potencjałem wykonawczym logistyki wojskowej, czynników społecznego i ekonomicznego oddziaływania na personel logistyczny oraz kontrolowania jako funkcji określającej stan realizacji zadań wsparcia i zabezpieczenia logistycznego. Szczególnie cenne dla nauk o bezpieczeństwie są rozważania Doktoranta odnoszące się do zagadnień: postrzegania otoczenia kierowania logistyką, integracji procesów logistycznych oraz społecznego oddziaływania na personel logistyczny. Mimo niewątpliwych zalet tej części pracy wątpliwości wzbudzają jej fragmenty, odpowiednio na niżej wymienionych stronach, w brzmieniu:

- s. 129 „Edukacja i szkolenie powinny być nieustannie aktualizowane, aby dostosować personel do nowoczesnych wyzwań”. Stwierdzenie to pozwala przypuszczać, że Doktorant traktuje rozłącznie te dwa pojęcia. Dlatego też proszę podczas publicznej obrony dysertacji o rozszerzone odniesienie się do tych słów;
- s. 134 Doktorant stosuje pojęcie „monitoring” by na s. 149 użyć pojęcia „monitorowanie” (wydaje się, że zamiennie). W związku z powyższym w czasie obrony dysertacji proszę o zajęcie stanowiska wobec powyższego faktu.

Piąty rozdział pt. „Ocena procesu kierowania potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej” (s. 164 - 199) odnosi się do kwestii: oceny przebiegu procesu planowania działalności potencjału wykonawczego logistyki wojskowej, diagnozy organizowania realizacji zadań na rzecz jednostek i instytucji wojskowych, ewaluacji procesu

motywowania personelu w pionie logistyki wykonawczej oraz oceny przebiegu procesu kontrolowania realizacji zadań wsparcia i zabezpieczenia logistycznego jednostek i instytucji wojskowych. To równie wartościowa część pracy jak poprzednie. Charakteryzuje się ona wysokim poziomem obiektywizmu. Treści rozdziału wskazują, że Doktorant wykroczył poza ramy „oceny” nie tylko dlatego, że jeden z podrozdziałów dotyczy „diagnozy”. I to nie mankament lecz jego atut, ponieważ Autor dysertacji dowiódł, że projektowanie i budowanie systemu kierowania potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na zakładanym poziomie wymaga sprawdzeń współcześnie stosowanych rozwiązań – w czym tkwi istota diagnozowania. Ponadto diagnozowanie opiera na doświadczeniu i rozumowaniu a opisuje je wielostronnie w drodze obserwacji.

Ostatni, szósty rozdział pt. „Kierunki i płaszczyzny doskonalenia funkcjonowania procesu kierowania potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej” (s. 200 - 234) zawiera wiedzę z zakresów: modyfikacji struktur organizacyjnych organów kierowania logistycznym potencjałem wykonawczym, doskonalenia procedur obowiązujących w procesie kierowania logistycznym potencjałem wykonawczym, profesjonalizacji kadry kierowniczej oraz implementacji systemów informatycznych w procesie kierowania potencjałem wykonawczym. Ta część pracy charakteryzuje się wysokim poziomem profesjonalizmu merytorycznego.

Recenzowana praca zyskałaby, gdyby Doktorant zwięździł swe rozważania w rozdziałach 2 – 6 podsumowaniami bądź wnioskami, co uporządkowałoby prezentację wyników naukowych dociekań.

Dokonując oceny merytorycznych aspektów recenzowanej dysertacji należy podkreślić, że cechuje ją obiektywizm autorskiej wypowiedzi poparty wykorzystaniem właściwie interpretowanych wiarygodnych źródeł wiedzy oraz doświadczenia zawodowego Autora.

Ponadto, niemożliwe do przecenienia są wartościowe rozważania Doktoranta mające charakter diagnostyczny. Doktorant dowiódł umiejętności diagnozowania poprzez prawidłowe sformułowanie celów, określenie priorytetów, gromadzenie wiedzy oraz zrealizowanie przyjętych zadań diagnozowania.

Na podstawie przedstawionych do tej pory wniosków należy ocenić stronę merytoryczną recenzowanej rozprawy, jako prezentującą bardzo dobry poziom.

5. Ocena redakcyjna

Recenzowana praca napisana jest językiem komunikatywnym, przy zastosowaniu specjalistycznej terminologii właściwej dla nauk o bezpieczeństwie.

Treść dysertacji jest starannie wyselekcjonowana, dzięki czemu została pozbawiona wiadomości nieistotnych dla istoty rozpatrywanej problematyki.

W pracy pojawiają się drobne potknięcia językowe, które nie wpływają na jej wartość.

6. Wniosek końcowy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi indywidualny dorobek Pana mgr. inż. Dariusza Żuchowskiego, mieszczący się w obrębie dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.

Analiza i ocena treści recenzowanej dysertacji pozwala postrzegać ją, jako oryginalne usystematyzowane dzieło wzbogacone cennymi, naukowo uzasadnionymi wnioskami z przeprowadzonych badań, które dowodzą posiadania przez Doktoranta wiedzy z zakresu nauk o bezpieczeństwie oraz umiejętności organizacji badań i samodzielnego rozwiązywania problemów naukowych przez Doktoranta.

Zaprezentowane w niniejszej recenzji analizy, oceny i wnioski pozwalają ocenić pozytywnie recenzowaną rozprawę.

Stwierdzić należy również, że dysertacja Pana mgr. inż. Dariusza Żuchowskiego nt. „Kierowanie potencjałem wykonawczym logistyki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wyznacznikiem bezpieczeństwa logistycznego jednostek i instytucji wojskowych”, opracowana pod kierunkiem promotora Pana prof. dr. hab. inż. Mieczysława Pawlisiaka przy współdziałaniu promotora pomocniczego Pana dr. inż. Dariusza Nagrabskiego, odpowiada warunkom określonym w przepisach powszechnie obowiązującego prawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a tym samym spełnia ustawowe wymogi rozprawy doktorskiej oraz może być przedmiotem publicznej obrony.

Bernard Misiewicz